

Catechese op zondag

2010-2011

*Impulsen voor een geïntegreerde catechese
aansluitend bij de zondagsliturgie*

CCV IN HET BISDOM GENT

IMPULSAVONDEN VOOR CATECHISTEN EN ALLE GEÏNTERESSEERDEN

Colofon

De werkmap 'Catechese op zondag' werd gerealiseerd door *CCV in het bisdom Gent*.

Contactadres: Nederpolder 24, 9000 Gent, 09 235 78 65, vorming.gent@ccv.be

Samenstellers:

Han Koole en Katie Velghe (gezinspastoraal),
Piet Raes en Dieter Van Belle (vorming),
Karel Van de Voorde (parochiepastoraal)

Vormgeving: Nathalie Praet

Concreet materiaal bij de map ('catechesekit') kan uitgeleend worden bij Dirk Goossens, Catechetisch documentatiecentrum, Biezekapelstraat 2, 9000 Gent, dirk.goossens@kerknet.be, 09 235 78 45

Illustratie op voorpagina:

'Kringgesprek' door Jannie Slingerland-Hanekamp (Meer werk van deze Nederlandse kunstenares vindt u op www.slingerlandbeelden.nl)

Woord vooraf

De werkmap '**Catechese op zondag**', die ontwikkeld werd naar aanleiding van de impulsbijeenkomsten voor catechisten begin 2011, past in een lang proces van reflectie in ons bisdom over een noodzakelijke "perspectiefwissel" in de catechese. Ze reikt "handzame" – dat wil zeggen: praktisch bruikbare – impulsen aan om een geïntegreerde catechese waar te maken die ingebed is in het leven en de liturgie van de Kerk.

In het bijzonder concretiseren de voorgestelde modellen de basisintuïtie van een hedendaagse catechese: ze is de verantwoordelijkheid van de hele christelijke gemeenschap. Sterker nog, catechese is geloofsinitiatie in, met en door de gemeenschap zelf. Het besef groeit dat we allemaal geloofsleerlingen zijn en blijven. We zijn 'mensen van de weg' (Hnd 9,2).

In een '*Catechese op zondag*' staat de deur open voor iedereen. Ze ontwikkelt zich op het ritme van het liturgisch jaar. Het concrete leven van mensen wordt belicht vanuit en opgetild in het leven, sterven en de opstanding van Jezus. Dat brengt hoop en biedt uitzicht. Het Schriftwoord staat centraal. De liturgie komt tot leven.

In verschillende plaatselijke geloofsgemeenschappen is de voorbije jaren geprobeerd om catechese en zondagsliturgie met elkaar te verbinden. De modellen in deze werkmap willen inspiratie bieden voor deze praktijk. De map is het resultaat van een intense samenwerking van medewerkers van verschillende diocesane diensten. Ook daar is de catechese geen monopolie van deze of gene dienst. Ik ben heel dankbaar voor die samenwerking.

Moge deze werkmap inspiratie bieden om verder te groeien als 'catechumenale gemeenschap'.

Peter Malfliet

Bisschoppelijk gedelegeerde catechese, jeugd- en gezinspastoraal

Januari 2011

Catechese op zondag

Enkele goede redenen ...

Welkom in de gemeenschap

Christenen komen van oudsher bijeen op zondag, 'de eerste dag van de week'. Dat was al zo in de jaren vijftig van onze tijdrekening, twintig jaar na Jezus' sterven en verrijzen. Paulus en Lucas schrijven er over (zie I Kor 16,2; Hand 20,7). Al twintig eeuwen verzamelen christenen op zondag. Ze zoeken elkaar op en komen bijeen, eerst bij elkaar aan huis, nadien in de kerk. Ze viëren, delen en danken God. De zondag is de dag van de biddende, vierende en delende gemeenschap (Hand 2,42).

Catechese op zondag verankert het geloofsonderricht in wat het leven van christenen ten diepste typeert: de bijeenkomst op de eerste dag van de week. Catechese op zondag plaatst zo de verzameling van de geloofsgemeenschap in het hart van het geloofsonderricht. Meteen wordt het leven van de gemeenschap – verkondigen, viëren en dienen – als het ware de catechist. De gemeenschap zelf initieert (en wordt geïnitieerd) door kansen te scheppen voor geloofsontmoeting.

Geworteld in Christus

Er is natuurlijk een goede reden waarom christenen bijeenkomen op zondag en niet op zaterdag, zoals de joden. Er is een goede reden waarom christenen noch verzamelen op de zevende dag, de dag waarop God rustte na zijn scheppingsarbeid (Gen 2, 2), noch op donderdag, de dag van het laatste avondmaal, noch op vrijdag, de dag van Jezus' sterven. Christenen komen samen op zondag omdat op die eerste dag van de week, zo vertellen de evangelisten, Jezus is verrezen (Mt 28,1; Mc 16,2; Lc 24,1). De zondag of de eerste dag van de week (volgens de joodse telling) is voor christenen de belangrijkste dag omdat het de dag van de verrezen Heer is.

Als we de catechese organiseren op zondag bouwen we dus de geloofsinitiatie rond de diepste kern van het christelijk geloof, de verrijzenis van Jezus Christus. Catechese op zondag zet het mysterie van Pasen in het hart van de christelijke initiatie. Trouwens, in de kern is de christelijke initiatie geen kennismaking met een leer, maar een ontmoeting met een persoon, Jezus van Nazareth. Jezus leren kennen, is leren begrijpen en delen in wat hem is overkomen.

Geloofsondericht als weg

Catechese op zondag, met aandacht voor de liturgie, volgt natuurlijk in één beweging het ritme van het liturgisch jaar. En dat liturgisch jaar volgt zelf de lotgevallen van de Heer. Het kerkelijk jaar vertelt elk jaar opnieuw, in woord en beeld, het leven van Jezus van Nazareth: zijn geboorte, zijn optreden, zijn sterven, zijn verrijzen, zijn hemelvaart. Voor gelovigen krijgen zondagen letterlijk een kleur en doordeweekse tijden een sterke betekenis. Kortom, wie op het ritme van het liturgisch jaar leeft, kijkt uit in de advent, viert feest op Kerstmis, leeft mee met Jezus, rouwt om zijn dood op Goede Vrijdag, herleeft op Pasen en viert de komst van de Geest op Pinksteren. De liturgische kalender initieert in het leven van Jezus en maakt zo van de zondag een weg die leidt naar een ontmoeting met Jezus.

Als we dan catechese op zondag organiseren, met aandacht voor de liturgie van de zondag, dan maken we van het geloofsondericht een ontdekkingsreis. Het leren wordt een gaandeweg ontdekken, en vooral ervaringsgericht begrijpen, van de betekenis van Jezus' leven. Catechese op zondag maakt van het geloofsondericht een weg die te bewandelen is eerder dan een onderricht dat te kennen is. Catechese op zondag is bij uitstek een vorm van ervaringsgericht leren: initiatie.

Een vierende en delende gemeenschap

Op zondag verzamelen jong en oud, arm en rijk, man en vrouw, zieke en gezonde mensen. Samen belijden ze dat ze allemaal kinderen van God zijn en daarom broeders en zusters van elkaar. Rond de verrezen Heer vormen al die verschillende mensen samen een nieuwe eenheid: een volk van God. Wat die gemeenschap, eenheid in verscheidenheid, ten diepste tekent, is dat ze deelt. Christenen komen bijeen om te delen in het leven van Jezus, om daarna, in zijn Geest, dienstbaar te zijn aan elkaar en aan de wereld. Christenen verzamelen niet zozeer op zondag om brood te eten en wijn te drinken maar om te veranderen, om zelf brood en wijn te worden voor anderen. Door deel te nemen aan de zondagse bijeenkomst, waar het leven in het teken van het delen wordt gesteld, ervaren geloofsleerlingen dat de concrete en solidaire liefde voor de ander de vrucht is van het geloof.

Catechese op zondag, met aandacht voor de vierende en delende gemeenschap, laat mensen kennismaken met een nieuw volk, een volk van god. Dat volk ontleent zijn identiteit aan de liefde van God. Het moet zichzelf vervolgens in de wereld waarmaken door in concrete solidariteit met en voor anderen van Gods liefde voor de mens te getuigen.

Enkele praktische wenken

Een werkmap

Het geschetste perspectief van catechese op zondag – een ervaringsgerichte kennismaking met het leven van Jezus, in het bijzonder met het mysterie van Pasen, met de leefwereld van christenen en met de kerk als een vierende en dienende gemeenschap – krijgt nu een concrete en praktische vertaling met de werkmap *‘Catechese op zondag’* die u in handen heeft.

De werkmap is tevens een uitloper van diverse, eerdere initiatieven in het bisdom Gent op het vlak van catechese. *‘Catechese op zondag’* realiseert verschillende oriëntaties van het vernieuwde perspectief op catechese waarover we de voorbije jaren nadachten tijdens impulsavonden voor catechisten en parochieploegen en tijdens vormingsdagen voor vrijgestelden. Deze map sluit tevens nauw aan bij de inzichten van de *‘Catechese van de weg’* (Luc Aerens) en bij de oriëntaties van de recente brochure *‘Pastoraal bij het vormsel’* (Interdiocesane Commissie voor Catechese).

Een hulpmiddel

‘Catechese op zondag’ is, meer in het bijzonder, een werkmap voor catechisten en pastoraal verantwoordelijken die betrokken zijn bij de doopcatechese, de voorbereiding op de eerste communie, de vormselcatechese, de huwelijksvoorbereiding of een andere vorm van volwassenencatechese. Ze wil een hulpmiddel zijn voor iedereen die werk wil maken van een geïntegreerde en intergenerationele catechese, ingebed in het leven van de kerkgemeenschap en op het ritme van het liturgische jaar. Dat wil zeggen: de map biedt volop kansen op geloofsgroei voor iedereen, samen in gemeenschap, op zondag.

Een bundeling suggesties

Deze werkmap bevat vier katernen – liturgie, advent, doopsel van de Heer, vasten – die inhouden en methoden voorstellen om een ganse geloofsgemeenschap, in al haar diversiteit, catechetisch in beweging te zetten.

- De eerste katern *‘Initiërende liturgie’* laat zien wat de catechetische kracht is van de liturgie. Ze bevat concrete en haalbare tips voor een gezins- en kindvriendelijke en levens nabije liturgie.
- De tweede katern *‘Weest waakzaam...’* is een katern bij de eerste zondag van de advent.

- De derde katern 'Dit is mijn Zoon, mijn veelgeliefde, in wie ik welbehagen heb' is een katern bij het feest van Jezus' doopsel, de zondag na Openbaring of Epifanie.
- De vierde katern 'Hij bleef in de woestijn, veertig dagen' is een katern bij de eerste zondag van de vasten.

Een eenvoudige opbouw

Elke catechese op zondag valt uiteen in drie delen: een gezamenlijk startmoment, vijf of zes suggesties voor interactieve catechesegroepen en de eucharistie.

De eigenlijke catechese of geloofsontmoeting is voorzien op 90 minuten.

De vijf of zes geloofsontmoetingen in groep (catechesegroepen) zijn telkens opgebouwd volgens hetzelfde schema: wat, hoe, voor wie, duur, benodigdheden. In de bijlagen vinden de begeleiders het nodige didactische materiaal om aan de slag te gaan.

Het concrete werkmateriaal is ook elektronisch (in kleur) beschikbaar op de website van CCV in bisdom Gent (www.ccv.be/gent en daar klikken op 'catechese op zondag'). Via de website van IDGP, www.gezinspastoraal.be, bieden we het materiaal ook graag interdiocesaan aan.

Bovendien biedt het catechetisch documentatiecentrum kant en klare 'catechesekits' aan. Deze 'kits' bevatten al het nodige materiaal om aan de slag te gaan. Wie zo'n pakket wenst uit te lenen, neemt daartoe contact met het Catechetisch Documentatiecentrum, Bisschoppelijk Seminarie, Biezekapelstraat 2, 9000 Gent. (tel. 09/235.78.45 of via dirk.goossens@kerknet.be)

Inhoudstafel

Vier katernen van de werkmop

- **Een initiërende liturgie**
- ***‘Weest waakzaam’* – catechese op de eerste zondag van de advent**

Situering

Opzet

Verloop

Startmoment

Werkwinkels

Samen eucharistie vieren: liturgische tips

Bijlagen

- ***‘Dit is mijn Zoon, mijn veelgeliefde, in wie Ik welbehagen heb’* – catechese op de zondag van het doopsel van Christus**

Situering

Opzet

Verloop

Startmoment

Werkwinkels

Samen eucharistie vieren: liturgische tips

Bijlagen

- ***‘Hij bleef in de woestijn, veertig dagen’* – catechese op de eerste zondag van de vasten**

Situering

Opzet

Verloop

Startmoment

Werkwinkels

Samen eucharistie vieren: liturgische tips

Bijlagen